ePublishing

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
EKT NATIONAL DOCUMENTATION CENTRE

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 22, Αρ. 1 (2026)

Open Education: The Journal of Open and Distance Education and Educational Technology

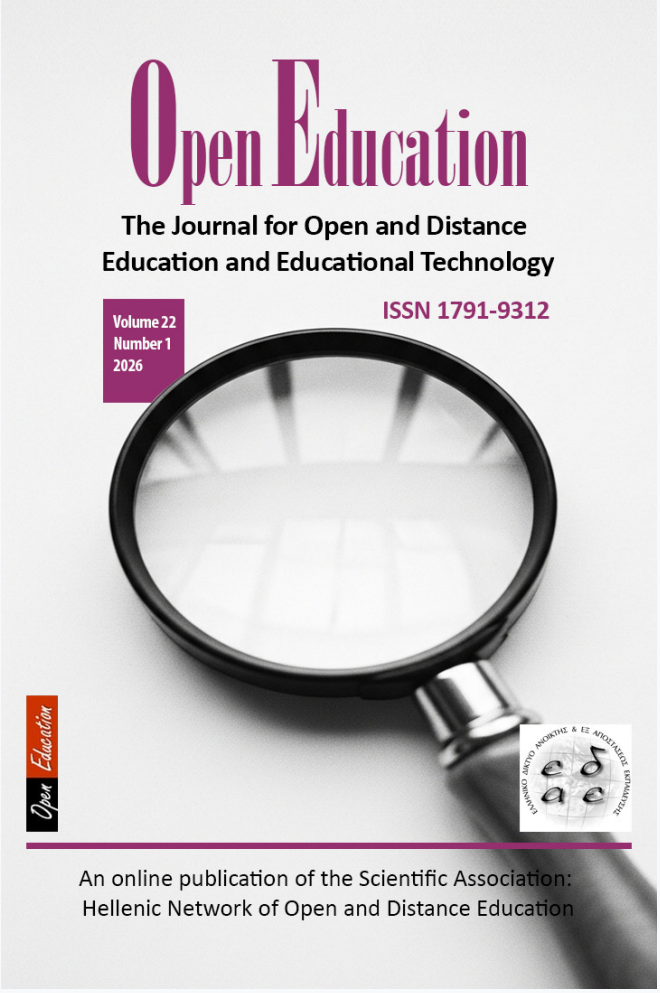

Διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη χρήση συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού σε περιβάλλον μικτής μάθησης στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας

Μαρία Χατζημπέη, Κωνσταντίνος Κωτσίδης , Παναγιώτης Αναστασιάδης

doi: 10.12681/jode.44294

Copyright © 2026, Μαρία Χατζημπέη, Κωνσταντίνος Κωτσίδης , Παναγιώτης Αναστασιάδης

Άδεια χρήσης Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0.

Βιβλιογραφική αναφορά:

Διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη χρήση συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού σε περιβάλλον μικτής μάθησης στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας

Exploring secondary school students' perceptions of a supplementary multimedia material in a blended learning environment for the teaching of English as a Foreign Language

Μαρία Χατζημπέη
Απόφοιτη ΠΜΣ
ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης
mariaxa2009@gmail.com

Κωνσταντίνος Κωτσίδης
ΣΕΠ ΜΠΣ ΕΤΑ
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
kkotsidis@edc.uoc.gr

Παναγιώτης Αναστασιάδης
Καθηγητής ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης
anastasiadis@uoc.gr

Extended Summary

The present study investigates secondary school students' perceptions of supplementary multimedia teaching materials designed and implemented within a blended learning framework for the teaching of English as a Foreign Language in Greek secondary education. The intervention was developed as a support tool for face-to-face teaching and was based on the principles of Multimedia Learning Theory, incorporating elements of a cross-curricular approach and emphasizing the link between language learning and art and culture.

From a methodological perspective, the research adopts a quantitative, synchronous, and on-site design to systematically record students' perceptions in a real school environment. The present study's sample comprised 48 first-year students enrolled at a General Lyceum who engaged with an educational intervention featuring multimedia materials in an asynchronous digital environment. The data collection process was conducted using a structured, closed-ended questionnaire, meticulously designed to address the specific requirements of the research study. This questionnaire encompassed five primary thematic domains. The following factors were considered in the study: (a) demographic characteristics and familiarity with

technology, (b) language skills development, (c) cultural awareness, (d) usability and appeal of the educational material, and (e) attitudes towards the use of supplementary distance learning material.

The students' responses were recorded on a five-point Likert scale and analysed using descriptive statistics (means and standard deviations) in SPSS. This methodological approach permitted the systematic investigation of multiple dimensions of the learning experience and the identification of patterns in the participants' perceptions.

The research findings demonstrate positive perceptions among students towards the supplementary multimedia material, with variations depending on the type of language skills. Specifically, higher mean scores were recorded for receptive skills, such as vocabulary enrichment (M = 4.23), reading comprehension (M = 4.06), and listening comprehension (M = 3.90), suggesting that the multimedia material served effectively as a supportive tool for comprehension activities.

Conversely, productive skills were rated positively, albeit to a lesser extent. The written production received a moderately positive rating (M = 3.58), whilst the oral production received the lowest score (M = 3.19). These findings suggest that, although the multimedia environment enhances learning engagement and comprehension, more targeted teaching strategies may be required to strengthen productive skills, particularly in asynchronous learning environments.

The results were particularly significant in the domain of cultural awareness, where students evaluated the material's contribution to understanding art and culture very positively, with high mean scores (e.g. mean = 4.50 for understanding the work of Vincent van Gogh). This finding underscores the pedagogical value of the cross-curricular approach and corroborates the notion that integrating cultural content can enhance the meaningfulness of language learning.

Regarding the utilisation and appeal of the educational material, the students expressed notably favourable opinions. The platform received a rating of M = 4.43 for ease of use and navigation, while the clarity of the instructions received a very high rating of M = 4.64. Furthermore, the material was described as engaging and enjoyable (mean = 4.45), suggesting that its design effectively supported independent and self-regulated learning.

Regarding attitudes, it was evident that students demonstrated a marked preference for blended learning formats. This was accompanied by a high level of satisfaction with the utilisation of supplementary distance-learning material, which received an average rating of 4.64 on a scale of 1 to 5. Additionally, students exhibited a favourable disposition towards integrating face-to-face and online teaching methods, with an average rating of 4.21 on the same scale. Conversely, the inclination towards conventional pedagogical approaches was found to be comparatively diminished (mean = 2.83), thereby indicating an evident transition in learning preferences towards more adaptable and technologically enhanced environments.

The study's results indicate that supplementary multimedia teaching materials can serve as effective tools in the teaching of English as a Foreign Language in blended learning environments, particularly by enhancing receptive language skills, cultural understanding, and learner engagement. Concurrently, the necessity to further enhance productive skills through the implementation of suitable pedagogical designs is emphasised.

However, the study is not without its limitations, namely the relatively modest sample size and reliance on self-reported data, which may limit the generalisability of the findings. Consequently, it is recommended that future research be conducted with larger samples and a combination of quantitative and qualitative methods to investigate, in greater depth, the effectiveness of multimedia interventions in foreign language teaching.

Keywords

Blended learning, supplementary educational material, EFL, students' perceptions

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη διερευνά τις αντιλήψεις μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με μια συμπληρωματική πολυμεσική παρέμβαση, η οποία εφαρμόστηκε σε ένα περιβάλλον μικτής μάθησης και αφορά τη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η παρέμβαση σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει τη διδασκαλία στην τάξη και αποτέλεσε το πλαίσιο για εμπειρική έρευνα. Αναπτύχθηκε με βάση τις αρχές της πολυμεσικής μάθησης και της

διαθεματικής προσέγγισης, χρησιμοποιώντας το εργαλείο H5P και ενσωματώθηκε σε διαδικτυακή πλατφόρμα μάθησης. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από 48 μαθητές της Α' τάξης του Γενικού Λυκείου μέσω ερωτηματολογίου κλειστού τύπου και αναλύθηκαν ποσοτικά. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές αντιλαμβάνονται το συμπληρωματικό υλικό ως αποτελεσματικό για την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων και την καλλιέργεια πολιτισμικής συνείδησης, ενώ εξέφρασαν θετικές απόψεις για τη χρηστικότητα, τη σαφήνεια και τη συμβολή του στη μάθηση. Τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι τα συμπληρωματικά πολυμεσικά υλικά μπορούν να ενισχύσουν τη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας σε περιβάλλοντα μικτής μάθησης, ενώ απαιτείται περαιτέρω έρευνα με μεγαλύτερα δείγματα.

Λέξεις-κλειδιά

Μικτή μάθηση, συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, Αγγλική ως Ξένη Γλώσσα, αντιλήψεις μαθητών

Εισαγωγή

Ο 21ος αιώνας σηματοδότησε την έναρξη μιας εποχής πρωτοφανών αλλαγών, επαναπροσδιορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τη γλώσσα, τη μάθηση και τη διδασκαλία. Η παγκοσμιοποίηση, οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι κοινωνικοπολιτικές μεταβολές έχουν μετασχηματίσει τις σύγχρονες κοινωνίες, δημιουργώντας νέες μορφές επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης (Brown & Lee, 2025). Σε αυτό το δυναμικό πλαίσιο, οι εκπαιδευτικοί καλούνται να υιοθετήσουν παιδαγωγικές στρατηγικές που αξιοποιούν ψηφιακά εργαλεία, μικτές μεθόδους διδασκαλίας και ελκυστικές δραστηριότητες που προάγουν την ενεργό συμμετοχή και ενισχύουν τη μαθησιακή διαδικασία (Dia, 2024). Ειδικότερα, τα μικτά μαθησιακά περιβάλλοντα (blended learning), τα οποία συνδυάζουν τη δια ζώσης και την εξ αποστάσεως διδασκαλία, θεωρούνται ιδιαίτερα αποτελεσματικά, καθώς επιτρέπουν την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της τεχνολογίας, διατηρώντας την προσωπική επαφή και αλληλεπίδραση στην τάξη, και ενισχύοντας παράλληλα την ευελιξία, την αυτονομία και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών (Hockly, 2018). Ωστόσο, σε πολλά εκπαιδευτικά πλαίσια, η ξενόγλωσση εκπαίδευση και ειδικότερα η διδασκαλία της

Αγγλικής γλώσσας ως Ξένης Γλώσσας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, παρά τις θεσμικές ρυθμίσεις, τα οργανωμένα Προγράμματα Σπουδών και τις διάφορες καινοτόμες προσπάθειες των τελευταίων ετών. Ενδεικτικά, η διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση συχνά αντιμετωπίζει προβλήματα όπως ανεπαρκή τεχνολογικό εξοπλισμό, περιορισμένες ώρες διδασκαλίας, παρωχημένα σχολικά εγχειρίδια και πολυεπίπεδες τάξεις (Τσιπλακίδης, 2014· Παπαντωνίου, 2019· Γεωργίου, 2023).

Στο πλαίσιο αυτό διαμορφώνεται η προβληματική της παρούσας εργασίας, η οποία αναδεικνύει την ανάγκη σχεδιασμού και ανάπτυξης συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού, ικανού να υποστηρίξει ουσιαστικά τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία, αξιοποιώντας τις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, επικοινωνιακές μεθόδους διδασκαλίας της γλώσσας και σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία. Το προτεινόμενο εκπαιδευτικό υλικό υιοθετεί τη διαθεματική προσέγγιση, συνδυάζοντας τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας με την τέχνη, και συμβάλλει στην καλλιέργεια δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, όπως η συνεργασία, η επίλυση προβλημάτων, η κριτική και δημιουργική σκέψη (Partnership for 21st Century Learning, 2019). Ο σχεδιασμός του βασίζεται στις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2001, όπως αναφέρεται στο Mayer and Fiorella, 2021), οι οποίες προσφέρουν ένα ισχυρό θεωρητικό υπόβαθρο για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με μια συμπληρωματική πολυμεσική παρέμβαση, η οποία υλοποιήθηκε σε περιβάλλον μικτής μάθησης και αφορά τη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας στην Α’ τάξη του Γενικού Λυκείου. Η παρέμβαση σχεδιάστηκε με στόχο την υποστήριξη της διδασκαλίας στην τάξη και αποτέλεσε το πλαίσιο της εμπειρικής διερεύνησης.

1. Θεωρητικό Πλαίσιο

1.1 Μικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας

Η εξ αποστάσεως εκμάθηση και διδασκαλία γλωσσών πραγματοποιείται όταν καθηγητές και μαθητές δεν βρίσκονται στον ίδιο φυσικό χώρο, και η μαθησιακή

διαδικασία μεσολαβείται μέσω της διαθέσιμης τεχνολογίας. Αν και τα ψηφιακά εργαλεία αξιοποιούνται εκτενώς στις σύγχρονες πρακτικές εξ αποστάσεως μάθησης, είναι σημαντικό να γίνεται διάκριση ανάμεσα στην εξ αποστάσεως μάθηση που υλοποιείται αποκλειστικά μέσω διαδικτυακών περιβαλλόντων και στη διαδικτυακή μάθηση που εντάσσεται στη δια ζώσης διδασκαλία ως μέρος μιας μικτής παιδαγωγικής προσέγγισης (Rosell-Aguilar, 2025). Η σύγχρονη βιβλιογραφία ορίζει τη μικτή μάθηση ως έναν ευρύ όρο που αναφέρεται στον συνδυασμό της δια ζώσης διδασκαλίας με μορφές διαδικτυακής μάθησης, οι οποίες μπορεί να είναι σύγχρονες ή ασύγχρονες (Hockly & Thornbury, 2022· Kerr, 2022).Η προσέγγιση αυτή έχει εδραιωθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια και εφαρμόζεται σε ποικίλα εκπαιδευτικά πλαίσια. Θεωρείται πιο αποτελεσματική όταν σχεδιάζεται με τρόπο που επιτρέπει στα στοιχεία της δια ζώσης και της διαδικτυακής μάθησης να αλληλοσυμπληρώνονται και να αλληλοενισχύονται (Hockly & Thornbury, 2022).

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας, η μικτή μάθηση αναγνωρίζεται ως μια παιδαγωγική προσέγγιση με σημαντικά πλεονεκτήματα. Μέσα από τη συνδυαστική χρήση υλικού αυτοκατευθυνόμενης μελέτης και τη δημιουργία σύγχρονων ή ασύγχρονων ευκαιριών αλληλεπίδρασης με συμμαθητές και καθηγητές, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσουν δεξιότητες σε πολλαπλά επίπεδα, όπως το λεξιλόγιο, τη γραμματική, την παραγωγή και κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, καθώς και τη διαπολιτισμική επικοινωνία (Rosell-Aguilar, 2025). Το διδακτικό υλικό στο πλαίσιο της μικτής μάθησης συχνά περιλαμβάνει οδηγούς μελέτης, κείμενα, αυθεντικό οπτικοακουστικό υλικό, δραστηριότητες εξάσκησης, γραμματικές επεξηγήσεις και στρατηγικές μάθησης, με τρόπο ώστε κάθε δραστηριότητα να ενισχύει περισσότερες από μία δεξιότητες. Η παροχή ανατροφοδότησης πραγματοποιείται με τρόπο αυθεντικό και εξατομικευμένο, υποστηρίζοντας τη μαθησιακή πρόοδο των μαθητών.

Μέσα από διαδικασίες αναζήτησης, επιλογής και αξιολόγησης πληροφοριών, οι μαθητές αναπτύσσουν επιπλέον δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού (Stickler, 2022· Ur, 2024). Η αποτελεσματικότητα του συνδυασμού διαδικτυακών και μη διαδικτυακών μεθόδων φαίνεται να εξαρτάται και από τα χαρακτηριστικά των μαθητών, όπως το μαθησιακό τους στυλ, τον βαθμό αυτονομίας, την περιέργεια και τις προτιμήσεις τους ως προς τον τρόπο επεξεργασίας πληροφοριών (Mizza & Rubio,

2020). Παράλληλα, η χρήση ψηφιακών εργαλείων και η μικτή μάθηση επιφέρουν αλλαγές στον ρόλο του καθηγητή, ο οποίος μεταβαίνει από τον παραδοσιακό ρόλο του βασικού πομπού γνώσης σε ρόλο συντονιστή και διευκολυντή. Στο νέο πλαίσιο, ο καθηγητής οργανώνει το περιβάλλον μάθησης, υποστηρίζει τους μαθητές και παραμένει διαθέσιμος ως σύμβουλος όταν αυτό χρειάζεται (Stickler, 2022).

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε συμβατικά μαθησιακά περιβάλλοντα, η διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σειρά προκλήσεων που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας. Σε πολλά εκπαιδευτικά πλαίσια αναδεικνύονται ζητήματα όπως ο ανεπαρκής τεχνολογικός εξοπλισμός, οι περιορισμένες ώρες διδασκαλίας, η χρήση παρωχημένων σχολικών εγχειριδίων και η ύπαρξη πολυεπίπεδων τάξεων, τα οποία δυσχεραίνουν την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών πρακτικών (Cao et al., 2024· Kulaib, 2025· Rahman et al., 2025). Παράλληλα, έχει επισημανθεί ότι η εκπαιδευτική τεχνολογία συχνά υιοθετείται αποσπασματικά, χωρίς να εντάσσεται σε ένα σαφώς οριοθετημένο παιδαγωγικό πλαίσιο ή να απαντά σε συγκεκριμένα διδακτικά ερωτήματα (Kerr, 2022), γεγονός που περιορίζει την παιδαγωγική της αξία. Επιπρόσθετα, η εκμάθηση της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από συναισθηματικούς παράγοντες που σχετίζονται με τους μαθητές και τη δυναμική της τάξης. Όπως επισημαίνεται στη βιβλιογραφία, η γλωσσική μάθηση επηρεάζεται λιγότερο από το διδακτικό υλικό ή τις διδακτικές τεχνικές και περισσότερο από τις αλληλεπιδράσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των συμμετεχόντων στη μαθησιακή διαδικασία, ενώ παράγοντες όπως τα συναισθήματα, τα κίνητρα και οι στάσεις των μαθητών διαδραματίζουν καθοριστικό λόγο (Stevick, 1999· Arnold, 1999, όπως αναφέρεται στο Aydin, 2020).

Υπό το πρίσμα των παραπάνω θεωρητικών διαπιστώσεων και πρακτικών περιορισμών, η παρούσα εργασία επιχειρεί να καλύψει ένα ερευνητικό κενό διερευνώντας τις αντιλήψεις των μαθητών σχετικά με τη συνεισφορά ενός συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας σε περιβάλλοντα μικτής μάθησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η μελέτη εξετάζει τη δυνατότητα του υλικού να ενισχύσει την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων, την πολιτισμική ευαισθητοποίηση και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών.

1.2 Η Πολυμεσική Μάθηση σε σύγχρονα ψηφιακά περιβάλλοντα

Η Θεωρία της Πολυμεσικής Μάθησης του Mayer (2001, όπως αναφέρεται στο Mayer & Fiorella, 2021) παραμένει θεμελιώδης για τον σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού, καθώς υποστηρίζει ότι οι μαθητές επεξεργάζονται την πληροφορία μέσω δύο διακριτών καναλιών (οπτικό και ακουστικό) και ότι η ουσιαστική μάθηση επιτυγχάνεται όταν ο σχεδιασμός της διδασκαλίας διαχειρίζεται αποτελεσματικά το γνωστικό φορτίο. Η θεωρία αυτή παρέχει έναν παιδαγωγικό οδηγό για την ενσωμάτωση εικόνων, κειμένου, ήχου και βίντεο με τρόπο που ενισχύει την κατανόηση και τη διατήρηση της γνώσης (Συντιχάκη κ.ά., 2019).

Σε γενικές γραμμές, η πολυμεσική μάθηση αναφέρεται στη μάθηση μέσω πολλαπλών αναπαραστάσεων, οι οποίες συνδυάζουν οπτικά στοιχεία όπως διαγράμματα, κινούμενες εικόνες και βίντεο με λεκτικές πληροφορίες (προφορικό λόγο ή κείμενο) (Mayer, 2003 όπως αναφέρεται στο Mayer & Fiorella, 2021). Ωστόσο, καθώς η χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση έχει καταστεί ολοένα και πιο διαδεδομένη, ο ορισμός της πολυμεσικής μάθησης έχει διευρυνθεί ώστε να περιλαμβάνει αυξημένα επίπεδα αλληλεπίδρασης. Στο πλαίσιο αυτό, νέες μορφές διαδραστικότητας με την τεχνολογία, όπως η εικονική πραγματικότητα και η ενσωματωμένη μάθηση, προσφέρουν βιωματικά μαθησιακά περιβάλλοντα, όπου συνδυάζονται οπτικές, ακουστικές, λεκτικές και απτικές αναπαραστάσεις. Παράλληλα, τα πολυμεσικά περιβάλλοντα αξιοποιούνται και σε καταστάσεις συνεργατικής μάθησης, υποστηρίζοντας την κοινωνική και συναισθηματική διάσταση της γνώσης (Mayer & Fiorella, 2021). Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι σύγχρονα διαδραστικά ψηφιακά περιβάλλοντα συμβάλλουν στην ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών, στην αυτορρύθμιση και την ενίσχυση της κινητοποίησης για μάθηση (Chen et al., 2023· Zhao et al., 2024).

Στην παρούσα εργασία, το πολυμεσικό εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε αξιοποιώντας ποικίλα ψηφιακά εργαλεία, η επιλογή των οποίων βασίστηκε στη λειτουργικότητα, τη διαδραστικότητα και την παιδαγωγική τους αξία. Το H5P αξιοποίηθηκε για τη δημιουργία διαδραστικού περιεχομένου, ενώ το Students Edivea Net αποτέλεσε το Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ), στο οποίο οργανώθηκε το εκπαιδευτικό υλικό σε ενότητες, επιτρέποντας την ταυτόχρονη πρόσβαση όλων των

μαθητών. Το Padlet ενίσχυσε τη συλλογική εργασία και την αλληλεπίδραση. Εργαλεία όπως το LearningApps, Book Creator, Doodly, Animaker και Canva αξιοποιήθηκαν για τη δημιουργία διαδραστικού περιεχομένου, κινούμενων χαρακτήρων και σύντομων βίντεο ανακεφαλαίωσης, ενισχύοντας την πολυτροπική μάθηση και τη διατήρηση της γνώσης. Τέλος, εργαλεία όπως τα Google Forms και WordReference υποστήριξαν τον αναστοχασμό και τη σωστή χρήση του λεξιλογίου, ενώ προωθήθηκε η εξατομίκευση της μάθησης.

1.3 Διαθεματικότητα – Τέχνη – Πολιτισμική ευαισθητοποίηση στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας

Η διαθεματική ή διεπιστημονική προσέγγιση αποτελεί ένα αποτελεσματικό μοντέλο διδασκαλίας για την καλλιέργεια δεξιοτήτων του 21ου αιώνα, καθώς επιτρέπει τη σύνδεση διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων γύρω από κοινές έννοιες ή σύνθετες δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη και η διαπολιτισμική ικανότητα (Drake & Reid, 2020). Στο πλαίσιο αυτό, η ενσωμάτωση της τέχνης στη διδασκαλία γλωσσών προάγει τη συμμετοχή των μαθητών, διευκολύνει την κατανόηση σύνθετου περιεχομένου και ενισχύει την ανάπτυξη ανώτερων γνωστικών δεξιοτήτων, αξιοποιώντας την πολυτροπικότητα των καλλιτεχνικών μέσων (Siraj et al., 2025).

Σχετικές μελέτες έχουν αναδείξει τα οφέλη της ενσωμάτωσης της τέχνης στη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας. Η έρευνα των Gandhioke και Singh (2024) έδειξε ότι η ενσωμάτωση της τέχνης στην εκμάθηση της αγγλικής συμβάλλει στην ενεργή συμμετοχή, την ανάπτυξη λεξιλογίου, τη δημιουργικότητα και την αυτοπεποίθηση των μαθητών, ακόμη και εκείνων που συνήθως διστάζουν να εκφραστούν προφορικά. Επιπλέον, η μελέτη των Khrismawan και Widodo (2023) ανέδειξε ότι η χρήση πολυμεσικών εργαλείων, όπως βίντεο με θέμα τον Vincent van Gogh, διευκολύνει την κατανόηση σύνθετων εννοιών, διεγείρει την περιέργεια των μαθητών και υποστηρίζει την απόκτηση νέων γνώσεων και αξιών.

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, το συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε επικεντρώνεται στη ζωή και το έργο του Vincent van Gogh και αξιοποιεί τη διαθεματική προσέγγιση καθώς συνδέει τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας με στοιχεία τέχνης και πολιτισμού. Οι μαθητές εξερευνούν σταδιακά τα πιο γνωστά έργα του ζωγράφου, τη ζωή και το καλλιτεχνικό του ύφος καθώς και τα

γράμματα που αποτυπώνουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά του. Στόχος του υλικού είναι αφενός η ανάπτυξη των βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων (ανάγνωση, γραφή, ακρόαση, ομιλία), και αφετέρου η ενίσχυση της κριτικής σκέψης και της πολιτιστικής ευαισθητοποίησης των μαθητών μέσω δημιουργικών δραστηριοτήτων, προάγοντας παράλληλα την ολιστική μάθηση.

Παρά τις πρόσφατες έρευνες για τη μικτή μάθηση και τη χρήση πολυμεσικών εργαλείων στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών, εξακολουθεί να υπάρχει περιορισμένη εμπειρική τεκμηρίωση σχετικά με τον σχεδιασμό και τις αντιλήψεις των μαθητών για συμπληρωματικά πολυμεσικά υλικά που ενσωματώνουν τη διαθεματική προσέγγιση σε εκπαιδευτικά πλαίσια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Η εκπαιδευτική παρέμβαση

Η μελέτη περιλάμβανε μια συμπληρωματική πολυμεσική εκπαιδευτική παρέμβαση, η οποία υλοποιήθηκε σε πλαίσιο μικτής μάθησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το υλικό σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει τη διδασκαλία στην τάξη και όχι για να την αντικαταστήσει, προσφέροντας στους μαθητές τη δυνατότητα αυτονομίας και ατομικής εμπλοκής εκτός του κανονικού ωραρίου μαθημάτων.

Βασισμένη στις αρχές της πολυμεσικής μάθησης και της διαθεματικής προσέγγισης, η παρέμβαση συνδύασε τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας με στοιχεία τέχνης και πολιτισμού, με στόχο την αύξηση της συμμετοχής και της κατανόησης των μαθητών. Οι μαθητές αλληλεπίδρασαν με το υλικό ατομικά, σε ένα μη γραμμικό ψηφιακό περιβάλλον που επέτρεπε την ευέλικτη πλοήγηση και την επαναλαμβανόμενη προσέγγιση του περιεχομένου.

Η παρέμβαση λειτούργησε ως συμπληρωματικό στοιχείο του αναλυτικού προγράμματος και αποτέλεσε το πλαίσιο για την εξέταση των αντιλήψεων των μαθητών σχετικά με την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων, την πολιτισμική ευαισθητοποίηση και τη χρηστικότητα του συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού.

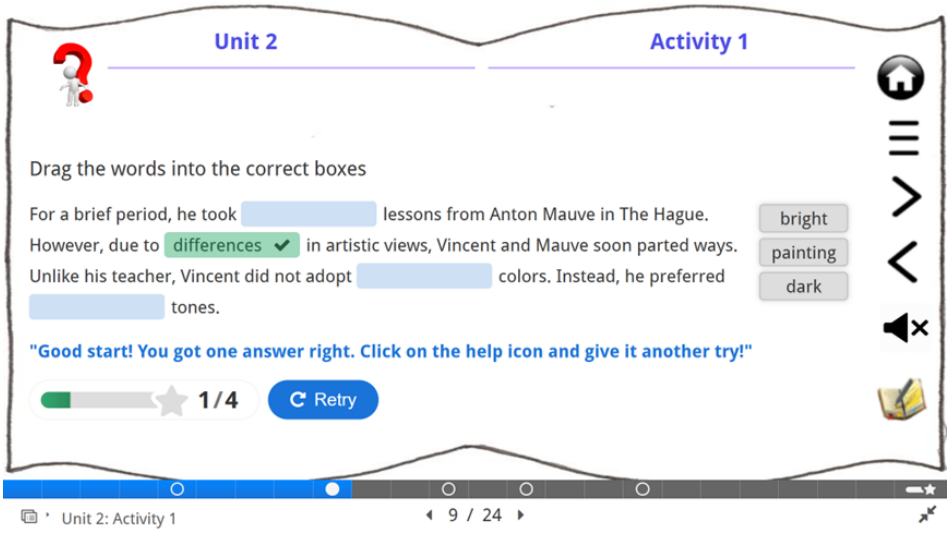

Εικόνα 1: *Παράδειγμα διαδραστικής δραστηριότητας από το συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό.*

3. Μεθοδολογία έρευνας

3.1 Σκοπός – ερευνητικά ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και συγκεκριμένα της Α’ τάξης του Γενικού Λυκείου, σχετικά με μια συμπληρωματική πολυμεσική παρέμβαση, η οποία υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της μικτής μάθησης για τη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας. Η παρέμβαση σχεδιάστηκε ώστε να υποστηρίξει τη διδασκαλία στην τάξη και αποτέλεσε το πλαίσιο της εμπειρικής διερεύνησης.

Συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν ήταν τα εξής:

1) Πώς αντιλαμβάνονται οι μαθητές τη συνεισφορά του συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού στην ανάπτυξη των γλωσσικών τους δεξιοτήτων;
2) Πώς αντιλαμβάνονται οι μαθητές τη συμβολή του υλικού στην ανάπτυξη της πολιτισμικής τους ευαισθητοποίησης;
3) Ποιες είναι οι αντιλήψεις των μαθητών σχετικά με τη χρηστικότητα και την ελκυστικότητα του πολυμεσικού υλικού;
4) Ποια είναι η συνολική στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας;

3.2 Είδος έρευνας

Η έρευνα που διεξήχθη ήταν εφαρμοσμένη, συγχρονική, επιτόπια και ποσοτική. Θεωρείται εφαρμοσμένη καθώς στόχος της ήταν η επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων μέσα σε καθημερινά εκπαιδευτικά πλαίσια (Baimyrzaeva, 2018). Είναι συγχρονική, επειδή τα δεδομένα συλλέχθηκαν σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο και αφορούν μια συγκεκριμένη ομάδα μαθητών (Connelly, 2016). Παράλληλα, χαρακτηρίζεται ως επιτόπια, καθώς η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε στο σχολικό περιβάλλον όπου διδάσκεται το μάθημα. Τέλος, υιοθετήθηκε ποσοτική προσέγγιση καθώς η ανάλυση βασίστηκε σε αριθμητικές μετρήσεις και ποσοστά (Creswell & Cresswell, 2017).

3.3 Το δείγμα

Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν οι 48 μαθητές της Α’ τάξης του Γενικού Λυκείου Αρκαλοχωρίου κατά τη διάρκεια των μηνών Απριλίου και Μαΐου 2025. Οι μαθητές ενημερώθηκαν αρχικά προφορικά για τον σκοπό της έρευνας και στη συνέχεια γραπτώς, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, για τις διαδικασίες που θα ακολουθούσαν και για τον σύνδεσμο πρόσβασης στο εκπαιδευτικό υλικό, ώστε να το μελετήσουν με τον δικό τους ρυθμό. Μετά την ολοκλήρωση της μελέτης, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο για την αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού.

3.4 Μέσο συλλογής και κωδικοποίηση δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων αξιοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου, σχεδιασμένο ειδικά για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης. Το ερωτηματολόγιο παρέχει τη δυνατότητα να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα και αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο σε κάθε δειγματοληπτική έρευνα (Χαλικιάς κ.ά., 2015). Το ερωτηματολόγιο απευθυνόταν σε μαθητές της Α’ τάξης του Γενικού Λυκείου και αποτελούνταν από πέντε θεματικούς άξονες. Ο πρώτος άξονας περιλάμβανε τέσσερις ερωτήσεις που αφορούσαν δημογραφικά χαρακτηριστικά και το επίπεδο εξοικείωσης των μαθητών με τη χρήση υπολογιστή και διαδικτύου.

Οι επόμενοι τέσσερις άξονες περιλάμβαναν συνολικά δεκατέσσερις ερωτήσεις κλειστού τύπου, οι οποίες διερευνούσαν: α) την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων, β)

την πολιτιστική ευαισθητοποίηση, γ) την ευχρηστία και ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού και δ) τις απόψεις των μαθητών απέναντι στη διδασκαλία μέσω συμπληρωματικού εξ αποστάσεως υλικού.

Η επεξεργασία των δεδομένων που προέκυψαν από τις απαντήσεις των μαθητών έγινε με τη χρήση του λογισμικού στατιστικής επεξεργασία SPSS 20.0 για Windows. Αφού ποσοτικοποιήθηκαν οι απαντήσεις μέσω μιας πενταβάθμιας κλίμακας Likert (1-Διαφωνώ απόλυτα έως 5 -Συμφωνώ απόλυτα), στη συνέχεια υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι και η τυπική απόκλιση για κάθε ερώτηση, προκειμένου να αποτυπωθούν οι απόψεις των μαθητών απέναντι στο εκπαιδευτικό υλικό.

4. Αποτελέσματα

Η ανάλυση βασίστηκε στις απαντήσεις 48 μαθητών της Α΄ τάξης του Γενικού Λυκείου, οι οποίοι ολοκλήρωσαν το ερωτηματολόγιο μετά την ενασχόλησή τους με το συμπληρωματικό πολυμεσικό εκπαιδευτικό υλικό. Για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε περιγραφική στατιστική, με στόχο την ανάδειξη γενικών προτύπων στις αντιλήψεις των μαθητών.

Συνολικά, τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ιδιαίτερα θετικές αντιλήψεις απέναντι στο συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό, κυρίως ως προς τις δεκτικές γλωσσικές δεξιότητες, την πολιτισμική ευαισθητοποίηση και την ευχρηστία. Αντιθέτως, πιο μετριοπαθείς αντιλήψεις καταγράφονται αναφορικά με τις παραγωγικές δεξιότητες, και ειδικότερα τον προφορικό λόγο.

Ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων

Οι αντιλήψεις των μαθητών σχετικά με την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων παρουσιάζουν σαφή διαφοροποίηση μεταξύ δεκτικών και παραγωγικών δεξιοτήτων. Ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου συγκέντρωσε τον υψηλότερο μέσο όρο (Μ.Ο. = 4,23), ακολουθούμενος από την κατανόηση γραπτού λόγου (Μ.Ο. = 4,06) και την ακουστική κατανόηση (Μ.Ο. = 3,90). Τα ευρήματα αυτά υποδηλώνουν ότι το συμπληρωματικό πολυμεσικό υλικό έγινε αντιληπτό ως ιδιαίτερα υποστηρικτικό για δραστηριότητες κατανόησης.

Αντίθετα, οι παραγωγικές δεξιότητες αξιολογήθηκαν θετικά αλλά σε χαμηλότερο βαθμό. Η παραγωγή γραπτού λόγου έλαβε μέτρια θετική αξιολόγηση (Μ.Ο. = 3,58), ενώ ο προφορικός λόγος συγκέντρωσε τον χαμηλότερο μέσο όρο μεταξύ των

γλωσσικών δεξιοτήτων (Μ.Ο. = 3,19). Παρά ταύτα, οι μαθητές δήλωσαν ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους ως προς τη χρήση της αγγλικής γλώσσας (Μ.Ο. = 3,67), στοιχείο που αναδεικνύει τη θετική επίδραση του υλικού σε συναισθηματικές διαστάσεις της γλωσσικής μάθησης.

Πολιτισμική ευαισθητοποίηση

Οι απαντήσεις των μαθητών στον άξονα της πολιτισμικής ευαισθητοποίησης ήταν ιδιαίτερα θετικές. Συγκεκριμένα, το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε ως αποτελεσματικό στην ενίσχυση της κατανόησης της ζωής και του έργου του Vincent van Gogh (Μ.Ο. = 4,50), καθώς και στην απόκτηση νέας οπτικής για την τέχνη και τον πολιτισμό (Μ.Ο. = 4,02). Τα αποτελέσματα αυτά υποδεικνύουν ότι η διαθεματική προσέγγιση έγινε αντιληπτή ως ουσιαστική και παιδαγωγικά λειτουργική στο πλαίσιο της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας.

Ευχρηστία και ελκυστικότητα

Ως προς την ευχρηστία και την ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού υλικού, οι μαθητές κατέγραψαν σταθερά υψηλές αξιολογήσεις. Η πλατφόρμα χαρακτηρίστηκε εύκολη στη χρήση και την πλοήγηση (Μ.Ο. = 4,43), ενώ το υλικό αξιολογήθηκε ως ευχάριστο και ελκυστικό (Μ.Ο. = 4,45). Ιδιαίτερα υψηλή ήταν η αξιολόγηση της σαφήνειας των οδηγιών (Μ.Ο. = 4,64), στοιχείο που υποδηλώνει ότι ο σχεδιασμός του υλικού υποστήριξε αποτελεσματικά την αυτόνομη και αυτορρυθμιζόμενη μάθηση.

Στάσεις απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως υλικού

Οι στάσεις των μαθητών απέναντι στη χρήση συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού ήταν σαφώς θετικές. Οι συμμετέχοντες δήλωσαν υψηλό βαθμό ικανοποίησης από την εναλλακτική αυτή διδακτική προσέγγιση (Μ.Ο. = 4,64) και εξέφρασαν προτίμηση για τον συνδυασμό της παραδοσιακής διδασκαλίας με συμπληρωματικό εξ αποστάσεως υλικό (Μ.Ο. = 4,21). Αντιθέτως, η αποκλειστική προτίμηση για τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας καταγράφηκε σε χαμηλότερο επίπεδο (Μ.Ο. = 2,83), γεγονός που καταδεικνύει θετική στάση απέναντι σε μικτές μορφές μάθησης.

5. Συζήτηση - Συμπεράσματα

Συνολικά, τα ευρήματα της παρούσας μελέτης αναδεικνύουν ότι οι μαθητές της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας σε μικτά περιβάλλοντα μάθησης αντιλαμβάνονται θετικά

τη χρήση συμπληρωματικού πολυμεσικού υλικού. Αυτή η θετική αντίληψη ευθυγραμμίζεται με τη διεθνή βιβλιογραφία, η οποία υπογραμμίζει τη σημασία της μικτής μάθησης (blended learning) ως ενισχυτικού εργαλείου για την έκθεση στη γλώσσα (Ellis, 2019).

Η πιο ισχυρή υποστήριξη που αντιλήφθηκαν οι μαθητές στις δεκτικές δεξιότητες σε σύγκριση με τις παραγωγικές μπορεί να εξηγηθεί από τη φύση των πολυμεσικών περιβαλλόντων, τα οποία ευνοούν την αυτονομία και την επανάληψη. Αυτό συνάδει με προηγούμενες μελέτες που τονίζουν ότι τα πολυμεσικά εργαλεία είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά στην ανάπτυξη δεκτικών δεξιοτήτων (Moreno & Mayer, 1999).

Η διαθεματική προσέγγιση μέσω της τέχνης και του πολιτισμού αποδείχθηκε επίσης κρίσιμη. Οι μαθητές βρήκαν νόημα και ενδιαφέρον στη σύνδεση της γλώσσας με πολιτισμικά συμφραζόμενα, επιβεβαιώνοντας ότι η πολιτισμική ενσωμάτωση ενισχύει την εμπλοκή των μαθητών (Kramsch, 2013). Έτσι, η παρούσα μελέτη συμβάλλει στη βιβλιογραφία που υποστηρίζει ότι η τέχνη μπορεί να λειτουργήσει ως γέφυρα για βαθύτερη νοηματοδότηση της γλωσσικής μάθησης.

Τέλος, τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι τα συμπληρωματικά πολυμεσικά υλικά μπορούν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τη μικτή διδασκαλία στην Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας, εφόσον σχεδιάζονται ως συμπληρωματικά εργαλεία και όχι ως αντικατάσταση της παραδοσιακής διδασκαλίας. Ο σχεδιασμός πρέπει να δίνει έμφαση στη σαφή δομή και στο διαχειρίσιμο γνωστικό φορτίο (Καμαριανάκη, Κωτσίδης & Αναστασιάδης, 2023). Η θετική αξιολόγηση της ευχρηστίας και της ελκυστικότητας του υλικού υπογραμμίζει ότι ο σχεδιασμός πολυμεσικών δραστηριοτήτων μπορεί να δημιουργήσει ένα φιλικό και αποτελεσματικό μαθησιακό περιβάλλον, προάγοντας παράλληλα την εκπαιδευτική καινοτομία. Επιπλέον, η στάση των μαθητών απέναντι στη χρήση του συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού στο μάθημα των αγγλικών είναι ιδιαίτερα θετική.

Συνολικά, η μελέτη συμβάλλει στη βιβλιογραφία για τη διδασκαλία της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας, δείχνοντας ότι τα συμπληρωματικά πολυμεσικά υλικά μπορούν να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τη μάθηση σε σχολικά πλαίσια, να ενισχύσουν την πολιτισμική κατανόηση και να προάγουν την ολιστική ανάπτυξη των μαθητών. Τα ευρήματα αναδεικνύουν τη σημασία της διαθεματικής προσέγγισης, της ενεργού συμμετοχής και της ολιστικής μάθησης, προσφέροντας πολύτιμα δεδομένα για το

σχεδιασμό μελλοντικών διδακτικών παρεμβάσεων. Ωστόσο, αναγνωρίζονται περιορισμοί, όπως το μικρό μέγεθος δείγματος, η σύντομη διάρκεια της παρέμβασης καθώς και το γεγονός ότι τα δεδομένα βασίζονται στις ίδιες τις αναφορές των μαθητών/μαθητριών, τα οποία θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν σε μελλοντικές έρευνες.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Aydin, S. E. L. A. M. İ. (2020). Affective states and learning outcomes in EFL education. *Preparing teachers for a changing world: Contemporary issues in EFL education*, 153-164.

Baimyrzaeva, M. (2018). Beginners' guide for applied research process: What is it, and why and how to do it. *University of Central Asia, 4*(8), 1-42.

Brown, H. D., & Lee, H. (2025). *Principles of language learning and teaching: A course in second language acquisition.* Taylor & Francis.

Γεωργίου, Ζ. (2023). *Η εκμάθηση και πιστοποίηση της αγγλικής γλώσσας στις εξωσχολικές δομές ξένων γλωσσών: τα παράδοξα μιας κοινωνικής συναίνεσης* (Doctoral dissertation, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής).

Cao, Y., Jeyaraj, J. J., & Razali, A. B. (2024). Challenges in Promoting Learner Autonomy in Blended Learning: Perspectives from English as a Foreign Language Teachers in China. *International Journal of English Language Education*, *12*(2), 122-142.

Chen, C. Y., Chang, S. C., Hwang, G. J., & Zou, D. (2023). Facilitating EFL learners' active behaviors in speaking: a progressive question prompt-based peer-tutoring approach with VR contexts. *Interactive Learning Environments*, *31*(4), 2268–2287. https://doi.org/10.1080/10494820.2021.1878232

Connelly, L. M. (2016). Cross-sectional survey research. *Medsurg nursing*, *25*(5).

Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.

Dia, A. A. (2024, May). Teaching and learning English in the digital era: Opportunities and challenges. In *Proceedings of The International Conference on Research in Teaching and Education* (Vol. 1, No. 1, pp. 13-25).

Drake, S. M., & Reid, J. L. (2020, July). 21st century competencies in light of the history of integrated curriculum. In *Frontiers in education* (Vol. 5, p. 122). Frontiers Media SA.

Ellis, R. (2019). Towards a modular language curriculum for using tasks. *Language Teaching Research*, *23*(4), 454-475.

Gandhioke, S. and Singh, C. (2024) English Through Art—Incorporating Art in the ESL/EFL Classroom through Peer Collaboration to Encourage Language Production, Acquisition and Learning Outcomes. *Creative Education*, 15, 1846-1864. 10.4236/ce.2024.159113.

Hockly, N. (2018). Blended learning. *Elt Journal, 72*(1), 97-101.

Hockly, N., & Thornbury, S. (2022). Blended learning. In *Nicky Hockly's 50 Essentials for Using Learning Technologies: Cambridge Handbooks for Language Teachers Pocket Editions* (pp. 25–26). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.

Καμαριανάκη, Μ., Κωτσίδης, Κ. & Αναστασιάδης, Π. (2023). Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση για την ενότητα της Ιστορίας της Γ' Τάξης του Δημοτικού «Ο Θησέας», Στο *12 ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τίτλο «Η εξ Αποστάσεως και Συμβατική Εκπαίδευση στην ψηφιακή εποχή, 12*(3), 144 – 167. https://doi.org/10.12681/icodl.5691

Kerr, P. (2022). Blended learning. In S. Thornbury (Ed.), *Philip Kerr's 30 Trends in ELT: Cambridge Handbooks for Language Teachers Pocket Editions* (pp. 40–43). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.

Khrismawan, B., & Widodo, H. W. (2023, May). Using YouTube Video Vincent Van Gogh's the Starry Night: Great Art Explained in Teaching Art and Language Appreciation Classroom. In *20th AsiaTEFL-68th TEFLIN-5th iNELTAL Conference (ASIATEFL 2022)* (pp. 70-81). Atlantis Press.

Kramsch, C. (2013). Culture in foreign language teaching. *Iranian journal of language teaching research*, *1*(1), 57-78.

Kulaib, M. A. (2025). Bridging the gap: Secondary School EFL Teachers' Conceptualizations of CLT and Contextual Constraints on Implementation. *Libyan Journal of Educational Research and E-Learning (LJERE)*, 88-94.

Mayer, R. E., & Fiorella, L. (Eds.). (2021). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

Mizza, D., & Rubio, F. (2020). Blended Language Learning: Definitions and Research. In *Creating Effective Blended Language Learning Courses: A Research-Based Guide from Planning to Evaluation* (pp. 5–26). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.

Moreno, R., & Mayer, R. E. (1999). Cognitive principles of multimedia learning: The role of modality and contiguity. *Journal of educational psychology, 91*(2), 358.

Παπαντωνίου, Ε. (2019). Η αξιοποίηση του Διαδραστικού Πίνακα στο ελληνικό δημόσιο σχολείο: Μια πρώτη αποτίμηση σε εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση, 12*(1), 45-56.

Partnership for 21st Century Learning. (2019*). Framework for 21st Century Learning*. https://www.battelleforkids.org/networks/p21/frameworks-resources

Rahman, M. M., Alam, M., & Hosen, I. (2025). A phenomenological exploration of the challenges faced in teaching English at the secondary level in Manikganj, Bangladesh. *Discover Global Society*, *3*(1), 179.

Rosell-Aguilar, F. (2025). Distance Learning. In G. Stockwell & Y. Wang (Eds.), *The Cambridge Handbook of Technology in Language Teaching and Learning* (pp. 90–107). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.

Συντιχάκη, Α., Φούντζουλας, Γ., Μανούχου, Ε., & Κουτσούμπα, Μ. (2019). Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού ασύγχρονης εξ αποστάσεως πολυμορφικής εκπαίδευσης για τη διδασκαλία ελληνικού παραδοσιακού χορού σε αρχάριους ενήλικες. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 10*, 214-226. https://doi.org/10.12681/icodl.2341

Siraj, J., Ali, L. F., & Nauman, S. (2025). Using Arts Integration to Foster Effective Reading Comprehension Skills at the High School Level. *Social Science Review Archives*, *3*(1), 769-784.

Stickler, U. (2022). *Technology and Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Τσιπλακίδης, Ι. (2014). *Το μάθημα της Αγγλικής γλώσσας στη δημόσια Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και η προσφυγή στο φροντιστήριο: μια εμπειρική έρευνα για την επίδραση της κοινωνικής τάξης στην εκμάθηση και πιστοποίησή της* [Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων]. https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=39561&lang=el

Ur, P. (2024). Digital technology and online teaching. In *A Course in English Language Teaching* (pp. 245–261). Chapter, Cambridge: Cambridge University Press.

Χαλικιάς, Μ., Λάλου, Π., Μανωλέσου, Α. (2015). *Μεθοδολογία έρευνας και εισαγωγή στη Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων με το IBM SPSS STATISTICS.* [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών http://hdl.handle.net/11419/5075

Zhao, J. H., Panjaburee, P., Hwang, G. J., & Wongkia, W. (2024). Effects of a self-regulated-based gamified virtual reality system on students' English learning performance and affection. *Interactive Learning Environments*, *32*(9), 5509–5536. https://doi.org/10.1080/10494820.2023.2219702